

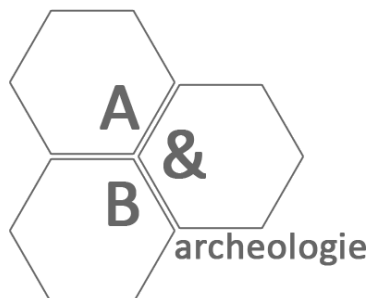
Nota Aalst Brakelstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

4-8-2020

Titel: Nota Aalst Brakelstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Projectcode bureauonderzoek: 2017I137

Bekrachtigde archeologienota: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/5011>

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2020C48

Intern projectnummer: 2020.040

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Aalst, Brakelstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 128307 en Y: 181709; X: 128385 en Y: 181589

Oppervlakte plangebied: ca. 6373m²

Advieszone opgraving: ca. 1250m²

Kadastergegevens: Aalst, afdeling 3, sectie E, perceel nr. 362L (deel), 362R (deel), 361H (deel), 361N, 360B3, 360B2 en 360C4 (deel) (zie figuur 2)

Topografische kaart: /

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend-archeoloog en veldwerkleider), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog), en Brecht Dhaenens (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 4-08-2020

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLINGEN.....	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	5
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	6
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	6
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	7
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN.....	7
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	7
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	7
2. ASSESSMENT	11
2.1. AARDKUNDIGE OPBOUW	11
2.2. ASSESSMENT SPOREN	16
2.3. ASSESSMENT VONDSTEN	21
2.4. ASSESSMENT STALEN	23
2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE.....	23
2.6. DATERING EN INTERPRETATIE	24
3. SYNTHESE	25
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	25
3.2. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	26
4. SAMENVATTING	27
5. BIBLIOGRAFIE	30
6. BIJLAGES.....	31

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Aalst Brakelstraat, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek beschreven.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstellingen

In het programma van maatregelen bij de bureaustudie waren de volgende, niet-limitatieve, onderzoeksvragen opgenomen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

---

¹ Acke, Bracke, Van Quaethem 2017.

1.2.2. Randvoorwaarden

Bij de aanvang van het vooronderzoek was het terrein makkelijk toegankelijk en vrij van obstakels. Het voormalige gebouw werd gesloopt tot op het maaiveld. Het proefsleuvenplan, zoals voorzien in het programma van maatregelen bij de bureaustudie, kon algemeen gevolgd worden. Sleuf 9 werd plaatselijk onderbroken wegens de aanwezigheid van een peilbuis.

De sleuven 2 en 3 in het uiterste noorden van het terrein werden deels ingekort door de aanwezigheid van een boom en een bijgebouw op het naburige perceel. Dit omwille van stabiliteit en om het wortelgestel niet te beschadigen.

Figuur 1 Zicht op de boom en bijgebouw op het naburige perceel.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven opgelegd, in een uitgesteld traject. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op een site met een relatief eenvoudige verticale stratigrafie. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van 9 parallelle noord-zuid georiënteerde proefsleuven en 1 oost-west georiënteerde proefsleuf ter hoogte van de toegangsweg vanop de Brakelstraat. Het vooropgestelde sleuvenplan kon algemeen gevolgd worden. In totaal werden 8 noord-zuid georiënteerde sleuven en 1 oost-west georiënteerde sleuf aangelegd. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 2,00m breed. Er werden in totaal 5 kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te verifiëren, om de aangetroffen sporen te controleren naar hun aard en om eventuele sporenclusters aan het licht te brengen. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze opnieuw gedicht.

De totale oppervlakte van het totale projectgebied bedraagt ca. 6373m². Hiervan werd ca. 783,4m² (12,3%) onderzocht door middel van proefsleuven, en ca. 64,4m² (1,0%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee ruim behaald (13,3%). Er kon aldus een goede inschatting gemaakt worden betreffende het archeologisch potentieel.

Het onderzoek werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Aangezien alle metingen gebeurden met een GPS-aangestuurd systeem met precisie van 1cm, werd voorafgaand het veldwerk geen hoofdmeetsysteem aangelegd. Elke proefsleuf en elk kijkvenster werd beschouwd als een individuele werkput. Aangezien er geen aanwijzingen waren dat er bij het aanleggen van de werkputten in de lagen die het archeologische niveau afdekken resten van een archeologische site aanwezig waren waarvoor metalen vondsten relevante informatie opleveren, werden deze lagen niet onderzocht met een metaaldetector. De aangelegde vlakken, de sporen en de storten van de sleuven werden wel onderzocht met een metaaldetector van het type XP Deus. Hierbij werd geen relevant vondstmateriaal aangetroffen. Het archeologisch vlak werd opgeschoond, waarbij 3 spoornummers werden uitgedeeld aan twee kuilen en een greppel. Recente verstoringen werden als dusdanig opgemeten. Er werden bijkomende kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te controleren en om aangetroffen sporen te controleren naar hun aard. Alle sleuven en profielen kregen een uniek nummer, werden beschreven en geregistreerd via foto's en opmetingen. De foto's werden genomen met een camera van het merk Nikon COOLPIX W300. Er werden 2 inventarisnummers uitgedeeld vondsten, afkomstig uit de archeologische sporen. De aangetroffen sporen werden

gecoupeerd en er werd een houtskoolstaal (inv. 1) genomen uit één van de kuilen, meer bepaald S1. Relevante delen van de putwandprofielen werden opgeschoond en geregistreerd als referentieprofiel. In totaal werden vier profielen geplaatst, verspreid over het volledige terrein, waarbij een gelijkaardige bodemopbouw kon worden vastgesteld.

De proefsleuven werden aangelegd op één niveau, meer bepaald op het niveau van de C-horizont op een diepte van ca. 40 tot 60cm onder het huidige maaiveldniveau.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd een bureauonderzoek uitgevoerd waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd werden. Hierbij werd een programma van maatregelen opgesteld volgens het principe van een uitgesteld traject. Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op vrijdag 26 juni 2020. Aansluitend werden de sleuven gedicht. Het kraanwerk werd verricht door Grondwerken Maarten Bekaert. Erkend archeoloog Maarten Bracke trad op als veldwerkleider en assistent-aardkundige, Paulien Fonteyn als assistent-archeoloog. Een landmeter van MeetHet stond in voor het opmeten van de sleuven, profielen en hoogtes, deze gegevens werden nadien verwerkt tot bruikbaar kaartmateriaal door assistent-archeoloog Paulien Fonteyn.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De bekrachtigde archeologienota² van deze site werd als voornaamste bron aangewend.

---

² Acke, Bracke, Van Queathem 2017.

Figuur 2 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 3 Zicht op de toegangsweg in het oosten van het plangebied vanop de Brakelstraat.

Figuur 4 Zicht op het noordwestelijke deel van het plangebied.

Figuur 5 Zicht op het centrale deel van het plangebied vanuit het zuidoosten.

Figuur 6 Aanleg en opschaven van de proefsleuven.

2. Assessment

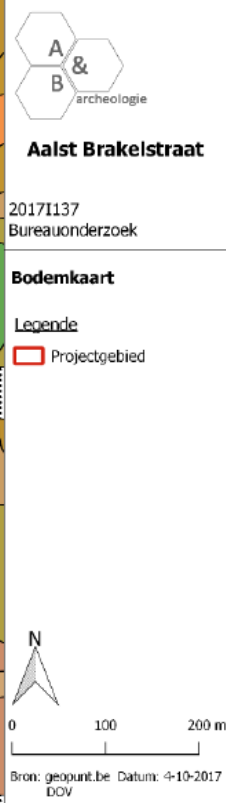
2.1. Aardkundige opbouw

De aardkundige opbouw van het projectgebied werd op het terrein vastgesteld door het aanleggen van vier bodemprofielen: profiel 1 in sleuf 1 (noordwesten), profiel 2 in sleuf 2 (zuidwesten), profiel 3 in sleuf 5 (zuiden) en profiel 4 in sleuf 7 (noordoosten). Deze spreiding gaf een goed beeld van de bodemkundige opbouw in het volledige plangebied.

De landschappelijke context van het projectgebied werd reeds geschetst in het bureauonderzoek (zie hoofdstuk 2.3). Op de bodemkaart worden binnen het plangebied drie bodemtypes aangegeven. Het grootste deel van het plangebied wordt ingekleurd als bebouwde zone (OB). Dit zijn kunstmatige gronden waarbij het oorspronkelijke bodemprofiel door ingrijpen van de mens werd gewijzigd of vernietigd. Het oostelijke deel van het terrein wordt gekarteerd als droge zandleembodem met textuur B-horizont (Lba). Deze gronden met textuur B-horizont hebben een Ap-horizont die ca. 25cm dik is, een donkerbruine kleur en matig humeuze samenstelling vertoont. Deze rust op een zwak humeuze, bruinachtige overgangshorizont met een dikte van ca. 30 tot 40cm. Hieronder komt een meer kleiige textuur B-horizont voor. In het noorden staat binnen het terrein een Lca-bodem aangegeven. Deze verschilt enkel qua draineringsklasse van de Lba-bodem en is matig droog.

Over het volledige terrein werd een A-B-C bodemopbouw vastgesteld. De Ap-horizont wordt gekenmerkt door een donkergrijsbruine zandleem die een dikte heeft van ca. 30 à 40cm. De onderliggende B-horizont manifesteert zich als een lichtbruine tot bruine zandlemige laag en heeft een dikte van ca. 5cm tot ca. 30cm. De C-horizont bevindt zich op een diepte van ca. 40 tot 60cm en is bruingeel tot bruin gekleurd. In profiel 1 en 2 kan een duidelijke gelaagdheid worden opgemerkt binnen de C-horizont.

Het archeologisch vlak bevindt zich op ca. +16,6m TAW in het noordoosten, ca. +15,1m TAW in het zuidoosten, ca. +16,7m TAW in het zuidwesten, ca. +17,4m TAW in het noordwesten en ca. +16,7m TAW centraal. Er is dus sprake van een noord-zuid georiënteerde helling waarbij het noordelijke deel van het plangebied een hogere ligging kent.

Figuur 7 Projectie van het plangebied op de bodemkaart (bron: Acke, Bracke, Van Quaethem 2017, 16, fig. 13).

Figuur 8 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB met weergave van de hoogtemetingen van het maaiveldniveau (zwart) en het archeologisch vlak (blauw) (bron: geopunt.be).

Figuur 9 Algemeen sleuvenplan met aanduiding van de referentieprofielen (bron: geopunt.be).

Figuur 10 Zicht op profiel 1 in sleuf 1.

Figuur 11 Zicht op profiel 2 in sleuf 2.

Figuur 12 Zicht op profiel 3 in sleuf 5.

Figuur 13 Zicht op profiel 4 in sleuf 7.

2.2. Assessment sporen

Bij het onderzoek werden 3 spoornummers uitgedeeld aan twee kuilen en een greppel. De sporen bevinden zich in het noordwestelijke deel van het plangebied. Vermoedelijk loopt de sporencluster verder buiten het plangebied in noordwestelijke richting. Daarnaast werden over het gehele plangebied verstoringen vastgesteld en zijn te linken aan de voormalige bebouwing.

Kuil S1 bevindt zich in het noordelijke deel van sleuf 1 en vertoont een ronde tot ovale vorm met diameter van ca. 1,7 à 2,2m. Het spoor tekent zich in het vlak af als een bleekbruine, grijze grondverkleuring en vertoont in coupe twee verschillende lagen. De bovenste laag is grijs, (licht)bruin gevlekt/gelaagd en kent een zandlemige textuur. Houtskoolinclusies kunnen worden onderscheiden. De onderliggende laag heeft een bleekbruine kleur en zandleemtextuur. Het spoor reikt tot een diepte van ca. 50cm onder het archeologisch vlak. Op basis van het aangetroffen vondstmateriaal kan de kuil in de vroegmiddeleeuwse periode gedateerd worden.

Een tweede kuil (S3) werd ongeveer op dezelfde hoogte aangetroffen in sleuf 2. Het spoor heeft een ronde vorm met diameter van ca. 1,8m. In coupe vertoont de kuil een diepte van ca. 25cm en kunnen twee lagen worden onderscheiden. De bovenste laag is donkerbruingrijs, bruin gekleurd en bevat houtskool. Hieronder bevindt zich een witgrijze band. Ook deze kuil kan aan de vroegmiddeleeuwse tijd worden toegeschreven.

Tot slot werd in sleuf 1 nog een oost-west georiënteerd greppelsegment aangetroffen. Het spoor kent een lichtgrijsbruine kleur en is ca. 50cm breed. De greppel werd niet meer aangesneden in de meer oostelijk gelegen proefsleuven en buigt vermoedelijk dan ook af tussen sleuf 1 en 2. In de greppel werden geen vondsten aangetroffen, maar de vulling laat een datering toe in de postmiddeleeuwse periode en hoort bijgevolg niet tot de vroegmiddeleeuwse kuilen.

Een gedetailleerde beschrijving van de sporen kan geraadpleegd worden in de sporenlijst in bijlage.

Figuur 14 Algemeen sporenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Detail van het algemeen sporenplan ter hoogte van S1, S2 en S3.

Figuur 16 Vlakfoto van kuil S1 in sleuf 1.

Figuur 17 Coupe op kuil S1 in sleuf 1.

Figuur 18 Vlakfoto van kuil S3 in sleuf 2.

Figuur 19 Coupe op kuil S3 in sleuf 2.

Figuur 20 Vlakfoto van greppel S2 in sleuf 1.

Figuur 21 Zicht op een verstoorde zone in sleuf 7.

2.3. Assessment vondsten

Er werden twee inventarisnummers uitgedeeld aan vondstmateriaal dat aangetroffen werd in de kuilen S1 en S3. Inventarisnummer 1 betreft aardewerk en bouwkeramiek afkomstig uit de kuil S1. Het aardewerk bestaat uit drie fragmenten grijs gedraaid aardewerk met een vrij zandig baksel. De scherven wegen samen 71g. Daarnaast werd nog een vermoedelijk dakpan of tegulae fragment ingezameld met een gewicht van 59g. Inventarisnummer 2 betreft drie fragmenten handgevormd aardewerk waaronder een randfragment van een kookpot met S-vormig profiel. De rand is eenvoudig afgerond en uitstaand. Bij één van de wandscherven kan duidelijk tegulae gruis onderscheiden worden in het baksel. Het vondstenensemble laat toe om de twee kuilen in de vroegmiddeleeuwse periode te dateren.

Figuur 22 Zicht op het vondstmateriaal aangetroffen in kuil S1 (sleuf 1 -inv. 1).

Figuur 23 Zicht op het baksel van het grijs aardewerk uit kuil S1 (links) en handgevormde randscherf uit kuil S2 (rechts).

Figuur 24 Handgevormd aardewerk uit kuil S2 (sleuf 2) met centraal wandscherf met tegulaegruis in het baksel (inv. 2).

2.4. Assessment stalen

Uit de kuil S1 werd een houtskoolstaal (inv. 1) ingezameld dat kan gebruikt worden voor een C14 datering. Het vondstenensemble geeft echter reeds een datering aan in de vroegmiddeleeuwse periode.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing. De vondsten zijn stabiel genoeg en worden veilig verpakt om verdere breuken en fysische schade te voorkomen.

2.6. Datering en interpretatie

Archeologisch gezien zijn er in de omgeving van het plangebied relatief veel sites gekend. Deze sites bevinden zich echter voornamelijk in de stadskern van Aalst en hebben aldus betrekking op de stadsontwikkeling. Gezien het plangebied een eerder landelijke ligging en ontwikkeling kent, hebben deze gegevens in mindere mate betrekking op de ontwikkeling van het terrein. De landelijke omgeving rondom de stad Aalst is archeologisch nog relatief weinig bestudeerd.

Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat in de uiterste noordwestelijke hoek van het plangebied een tweetal sporen aanwezig zijn uit de vroegmiddeleeuwse periode. Rondom de sporen werden bijkomende kijkvensters, respectievelijk 30m² (sleuf 1) en 20m² (sleuf 2) aangelegd waarbij geen andere sporen werden vastgesteld, buiten enkele verstoringen. Uitbreidingen naar het noorden toe bleken niet mogelijk (stabiliteit en voorkomen beschadiging wortelgestel) door de aanwezigheid van een bijgebouw en boom op het naburige perceel. De sporen werden om deze redenen gecoupeerd tijdens het vooronderzoek. Het betreft twee kuilen die zich wellicht situeren aan de rand van een (woon)erf dat zich wellicht verder uitstrekt buiten het plangebied in noordwestelijke richting. Directe aanwijzingen voor vroegmiddeleeuwse bewoning (bv. paalkuilen, (bij)gebouwen, erfgreppels, waterputten, ...) binnen het plangebied zelf werden niet aangetroffen. Mogelijk kunnen echter nog andere sporen verwacht worden in het noordwesten van het plangebied. Er werden twee inventarisnummers uitgedeeld aan vondstmateriaal dat aangetroffen werd in de kuilen S1 en S3. Inventarisnummer 1 betreft aardewerk en bouwkeramiek afkomstig uit de kuil S1. Het aardewerk bestaat uit drie fragmenten grijs gedraaid aardewerk met een vrij zandig baksel. Daarnaast werd nog een vermoedelijk dakpan of tegulae fragment ingezameld. Inventarisnummer 2 betreft drie fragmenten handgevormd aardewerk waaronder een randfragment van een kookpot met S-vormig profiel. De rand is eenvoudig afgerond en uitstaand. Bij één van de wandscherven kan duidelijk tegulae gruis onderscheiden worden in het baksel. Het vondstenensemble laat toe om de twee kuilen in de vroegmiddeleeuwse periode te dateren.

De twee kuilen in het noordwesten van het plangebied wijzen op vroegmiddeleeuwse bewoning. De sporen bevinden zich vermoedelijk aan de rand van een woonerf dat wellicht verder doorloopt in noordelijke richting buiten het plangebied. Op basis van het ingezamelde vondstmateriaal kan een vroegmiddeleeuwse datering vooropgesteld worden. Voor de Aalsterse rand vormen deze sporen een grote kenniswinst voor de vroegmiddeleeuwse ontwikkeling van het gebied. Gezien de archeologische waarde hoog is, dient dan ook een verder archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden in het noordwestelijke deel (ca. 1250m²).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat in de uiterste noordwestelijke hoek van het plangebied een tweetal sporen aanwezig zijn uit de vroegmiddeleeuwse periode. De sleuven werden dicht op elkaar ingepland en er werden bijkomende kijkvensters aangelegd waardoor een hogere dekkingsgraad bekomen werd in de zone van de aangetroffen sporen, echter zonder enig resultaat. Uitbreidingen naar het uiterste noorden bleken niet mogelijk door de aanwezigheid van een boom en bijgebouw (stabiliteit en voorkomen beschadiging wortelgestel) op het naburige perceel. De sporen werden gecoupeerd en onderzocht. Het betreft twee kuilen die zich vermoedelijk situeren aan de rand van een (woon)erf dat zich verder uitstrekt buiten het plangebied in noordwestelijke richting. Directe aanwijzingen voor vroegmiddeleeuwse bewoning (bv. paalkuilen, (bij)gebouwen, erfgreppels, waterputten, ...) binnen het plangebied zelf werden niet aangetroffen. De twee kuilen, wellicht te interpreteren als extractiekuilen, kunnen eerder als off-site fenomenen beschouwd worden, vermoedelijk aan de rand van een site. In de kuilen werd handgevormd en gedraaid aardewerk teruggevonden, waaronder een wandscherf met tegulaegruis. Ook werd een brokstuk van een dakpan of tegula aangetroffen.

De twee kuilen in het noordwesten van het plangebied wijzen op vroegmiddeleeuwse bewoning. De sporen bevinden zich vermoedelijk aan de rand van een woonerf dat wellicht verder doorloopt in noordelijke richting buiten het plangebied. Op basis van het ingezamelde vondstmateriaal kan een vroegmiddeleeuwse datering vooropgesteld worden. Voor de Aalsterse rand vormen deze sporen een grote kenniswinst voor de vroegmiddeleeuwse ontwikkeling van het gebied. Gezien de archeologische waarde hoog is, dient dan ook een verder archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden in het noordwestelijke deel (ca. 1250m²).

3.2. Beantwoording onderzoeksvragen

In het programma van maatregelen waren de volgende, niet-limitatieve onderzoeksvragen opgenomen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?

In de noordwestelijke zone werden drie archeologische sporen aangetroffen. Het betreft twee vroegmiddeleeuwse kuilen en een postmiddeleeuwse greppel. Verder werden uitsluitend verstoringen van recente datum aangetroffen, gerelateerd aan de voormalige bebouwing van het plangebied.

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

De sporen kennen algemeen een gunstige bewaring en reiken nog tot een diepte van 25 en 50cm onder het archeologisch vlak.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?

Er werden geen structurele verbanden aangetroffen tussen de sporen onderling. Op basis van het vondstmateriaal, de ruimtelijke spreiding en de vulling van de sporen kunnen deze wel aan eenzelfde periode, te dateren in de vroegmiddeleeuwse periode, worden toegeschreven. De sporen situeren zich wellicht aan de rand van een (woon)erf waarvan de kern zich ten noorden, op het hoger gelegen deel, buiten het plangebied bevindt. In de rest van het plangebied werden, met uitzondering van een postmiddeleeuwse greppel, geen noemenswaardige sporen aangetroffen, wel hoofdzakelijk verstoringen.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?

Er werden geen aanwijzingen voor artisanale activiteiten of andere functionele eigenschappen aangetroffen.

- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

De sporen situeren zich op een hogere, droge, zuidelijke helling nabij de vallei van de Molenbeek. Het vermoedelijke erf loopt wellicht verder door naar de hogere delen van de helling buiten het plangebied.

- Kan een archeologische site uitgesloten worden?

In de uiterste noordwestelijke hoek van het plangebied werden twee vroegmiddeleeuwse kuilen aangetroffen, die zich vermoedelijk situeren aan de rand van een site dat nog verder doorloopt in noordwestelijke richting. De sporen werden onderzocht en het proefsleuvenonderzoek bracht verder geen relevante archeologische waarden aan het licht. Ook in de bijkomende kijkvensters werden geen sporen geattesteerd. Directe aanwijzingen van bewoning (bv. paalkuilen, (bijg)gebouwen, erfgreppels, waterputten, ...) werden niet aangetroffen, maar kunnen evenwel verwacht worden. De kuilen, wellicht extractiekuilen, lijken eerder als off-site fenomenen te interpreteren, aan de rand van een

mogelijk woonerf. Vroegmiddeleeuwse sporen werden nog nauwelijks aangetroffen in en rond Aalst, waardoor de sporen en site een hoge archeologische waarde heeft. Een verder onderzoek is noodzakelijk in het noordwesten van het plangebied.

- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

Het plangebied werd reeds relatief sterk verstoord en vergraven in een recent verleden. Voornamelijk in het zuidoostelijke deel van het plangebied werden grote en diepgaande verstoringen, gerelateerd aan de voormalige bebouwing, vastgesteld. Ook in het noordelijke deel werden diverse verstoringen waargenomen. In het uiterste noordwesten blijkt de verstoring het minste aanwezig.

Bijkomende vragen van Onroerend Erfgoed:

- Zijn er nog sporen aanwezig in de omgeving van de twee kuilen?

Rondom de twee sporen werden bijkomende kijkvensters, respectievelijk 30m² (sleuf 1) en 20m² (sleuf 2) aangelegd waarbij geen andere sporen werden vastgesteld, buiten enkele verstoringen. Bovendien bevinden de drie proefsleuven 1, 2 en 3 in deze zone zich op kortere afstand (ca. 10m) van elkaar. Uitbreidingen naar het noorden toe bleken niet mogelijk (stabiliteit en voorkomen beschadiging wortelgestel) door de aanwezigheid van een bijgebouw en boom op het naburige perceel. Desondanks werd door het dicht plaatsen van de sleuven en aanvullende kijkvensters een hoge dekkingsgraad behaald in deze zone. De twee sporen werden om deze redenen gecoupeerd en onderzocht tijdens het vooronderzoek. De archeologische kenniswinst is bijgevolg bereikt waarbij aanwijzingen werden gevonden van twee vroegmiddeleeuwse kuilen, vermoedelijk extractiekuilen, die als off-site fenomenen te interpreteren zijn aan de rand van een woonerf. Er werden geen directe aanwijzingen van het woonerf werden teruggevonden, zoals bijvoorbeeld paalkuilen, erfgreppels, (bij)gebouwen, waterputten ..., maar deze sporen kunnen evenwel nog verwacht worden.

- Waarom werd de zone ten noorden van de kuilen niet geëvalueerd? Waarom werden sleuven 1 en 2 niet met elkaar verbonden?

De sleuven 2 en 3 konden niet verder naar het noorden aangelegd worden omwille van een boom en een bijgebouw op het naburige perceel. De boom bevindt zich centraal achter sleuf 2 en het bijgebouw bevindt zich langsheen de volledige noordelijke grens. Ter hoogte van de sporen werden 3 sleuven aangelegd met een korte tussenafstand op elkaar van ca. 10m. Bijkomend werden twee kijkvensters aangelegd ter hoogte van de twee sporen waarbij met uitzondering van verstoringen geen andere sporen werden waargenomen. In de zone van de sporen is de dekkingsgraad van de sleuven en kijkvensters voldoende ruim om een goed inzicht te krijgen in de archeologische waarde, daarom werden de sleuven 1 en 2 niet met elkaar verbonden.

Figuur 25 Zicht op het bijgebouw en de boom op het naburige perceel. De jalon markeert de aanzet van sleuf 2 buiten het wortelgestel van de boom.

- Kan de datering van het aardewerk verfijnd worden?

Het aangetroffen vondstmateriaal geeft een datering aan in de vroegmiddeleeuwse periode. Het materiaal bestaat uit een Romeins dakpanfragment en onder andere een wandscherf met tegulaegruis. Beide elementen samen laten een datering toe in de vroegmiddeleeuwse periode.

- Wat is de verklaring dat spoor 2 enkel in sleuf 1 is aangetroffen?

Spoor 2 betreft een bijna OW-georiënteerde greppel van een postmiddeleeuwse oorsprong. De greppel kan niet gelinkt worden aan de vroegmiddeleeuwse periode. De sporen 1 en 3 enerzijds en spoor 2 anderzijds horen bijgevolg niet bij elkaar. De greppel is wellicht ondiep en daardoor enkel archeologisch waarneembaar ter hoogte van sleuf 1. De archeologische relevantie van het spoor is bovendien laag te noemen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Aalst Brakelstraat, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota³ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek beschreven.

Archeologisch gezien zijn er in de omgeving van het plangebied relatief veel sites gekend. Deze sites bevinden zich echter voornamelijk in de stadskern van Aalst en hebben aldus betrekking op de stadsontwikkeling. Gezien het plangebied een eerder landelijke ligging en ontwikkeling kent, hebben deze gegevens in mindere mate betrekking op de ontwikkeling van het terrein. De landelijke omgeving rondom de stad Aalst is archeologisch nog relatief weinig bestudeerd.

Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat in de uiterste noordwestelijke hoek van het plangebied een tweetal sporen aanwezig zijn uit de vroegmiddeleeuwse periode. De sleuven werden dicht op elkaar ingepland en er werden bijkomende kijkvensters aangelegd waardoor een hogere dekkingsgraad bekomen werd in de zone van de aangetroffen sporen, echter zonder enig resultaat. Uitbreidingen naar het uiterste noorden bleken niet mogelijk door de aanwezigheid van een boom en bijgebouw (stabiliteit en voorkomen beschadiging wortelgestel) op het naburige perceel. De sporen werden gecoupeerd en volledig onderzocht. Het betreft twee kuilen die zich vermoedelijk situeren aan de rand van een (woon)erf dat zich verder uitstrekt buiten het plangebied in noordwestelijke richting. Directe aanwijzingen voor vroegmiddeleeuwse bewoning (bv. paalkuilen, (bij)gebouwen, erfgreppels, waterputten, ...) binnen het plangebied zelf werden niet aangetroffen, maar kunnen wel verwacht worden. De twee kuilen, wellicht te interpreteren als extractiekuilen, kunnen eerder als off-site fenomenen beschouwd worden, vermoedelijk aan de rand van een site. In de kuilen werd handgevormd en gedraaid aardewerk teruggevonden, waaronder een wandscherf met tegulaegruis. Ook werd een brokstuk van een dakpan of tegula aangetroffen.

De twee kuilen in het noordwesten van het plangebied wijzen op vroegmiddeleeuwse bewoning. De sporen bevinden zich vermoedelijk aan de rand van een woonerf dat wellicht verder doorloopt in noordelijke richting buiten het plangebied. Op basis van het ingezamelde vondstmateriaal kan een vroegmiddeleeuwse datering vooropgesteld worden. Voor de Aalsterse rand vormen deze sporen een grote kenniswinst voor de vroegmiddeleeuwse ontwikkeling van het gebied. Gezien de archeologische waarde hoog is, dient dan ook een verder archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden in het noordwestelijke deel (ca. 1250m²).

---

³ Acke, Bracke, Van Quaethem 2017.

5. Bibliografie

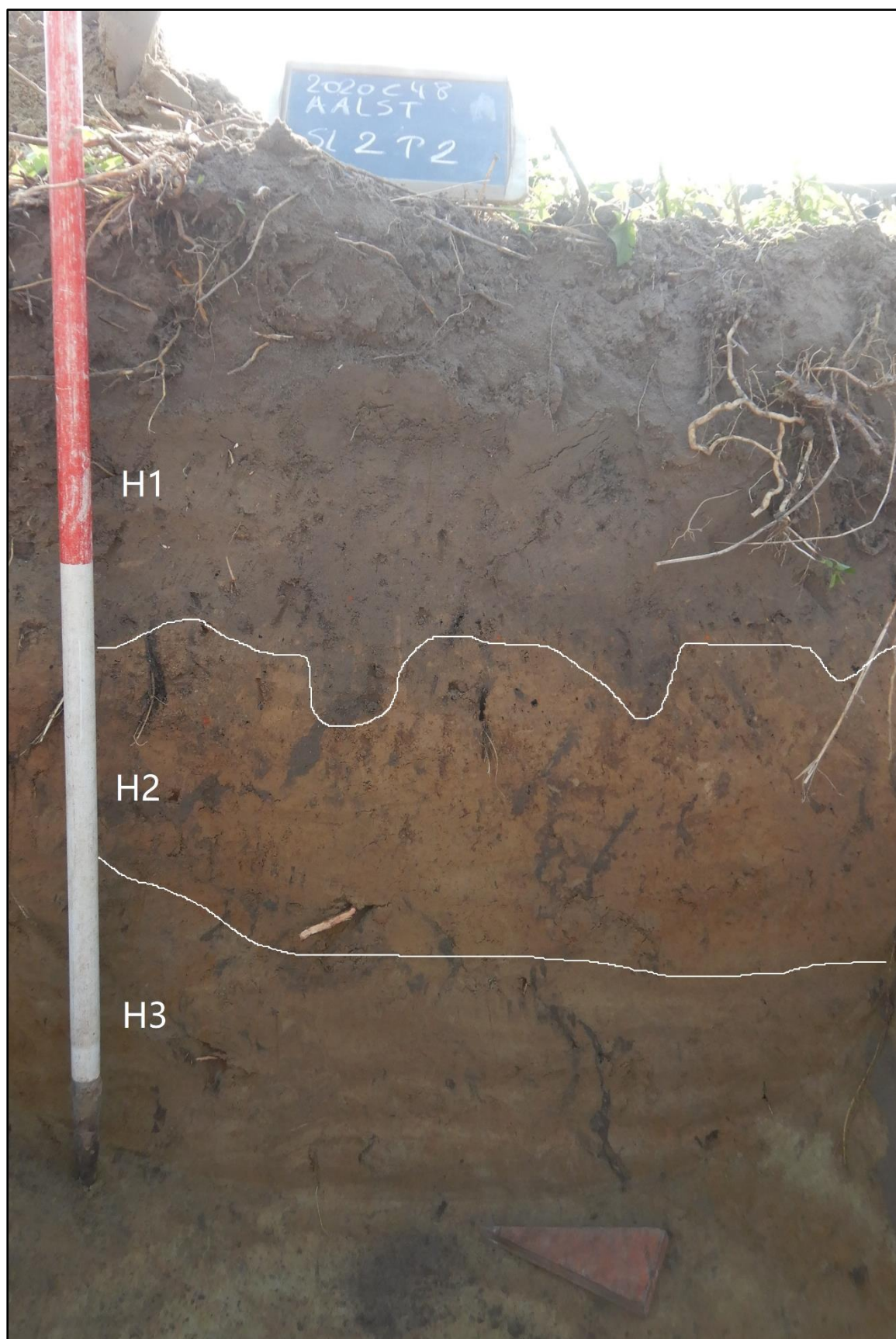
- Acke B., Bracke M., Van Quaethem K., 2017. *Archeologienota Aalst Brakelstraat*, Zelzate: Acke & Bracke.
- cai.onroenderfgoed.be
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- www.geopunt.be

6. Bijlages

- Referentieprofiel

Projectcode		2020C48		Coördinaten	X 128328,73; Y 181636,58		
Type onderzoek		Proefsleuven			X 128328,89; Y 181635,07		
Profielnummer		PR1		Hoogte	+17,1m TAW		
Oriëntatie		O-W		Grondwater	niet bereikt		
Datum		3/02/2020		Classificatie	OB		
Weer		bewolkt en droog			Bebouwde zone		
Beschrijving		Paulien Fonteyn		Fotonr	24		
Landgebruik		Tuinland		Plan nr	Zie algemeen sleuvenplan		
Vegetatie		Gras					
Horizont		Diepte (cm)		Methode	Ondergrens		
nr	Benaming	begin	eind	beschrijving	bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
H1	Ap	0	30	Droog	Ja	Duidelijk	Vrij recht
H2	B	30	60	Droog	Ja	Duidelijk	Recht
H3	C	60	-	Droog	Nee	/	/
Kleur (visueel)		Vochtigheid		Textuur		Andere fenomenen/opmerkingen	
				symbool	beschrijving		
Donkerbruingrijs		Droog		L	Zandleem	/	
Geelbruin		Droog		L	Zandleem	/	
Beige, bruingeel		Droog		L	Zandleem	Gelaagdheid	

Figuur 26 Zicht op profiel 2 in sleuf 2 met aanduiding van de stratigrafische eenheden.

• Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op de boom en bijgebouw op het naburige perceel.....	5
Figuur 2 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	8
Figuur 3 Zicht op de toegangsweg in het oosten van het plangebied vanop de Brakelstraat.	8
Figuur 4 Zicht op het noordwestelijke deel van het plangebied.	9
Figuur 5 Zicht op het centrale deel van het plangebied vanuit het zuidoosten.	9
Figuur 6 Aanleg en opschaven van de proefsleuven.	10
Figuur 7 Projectie van het plangebied op de bodemkaart (bron: Acke, Bracke, Van Quaethem 2017, 16, fig. 13).....	12
Figuur 8 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB met weergave van de hoogtemetingen van het maaiveldniveau (zwart) en het archeologisch vlak (blauw) (bron: geopunt.be).....	12
Figuur 9 Algemeen sleuvenplan met aanduiding van de referentieprofielen (bron: geopunt.be).	13
Figuur 10 Zicht op profiel 1 in sleuf 1.	13
Figuur 11 Zicht op profiel 2 in sleuf 2.	14
Figuur 12 Zicht op profiel 3 in sleuf 5.	14
Figuur 13 Zicht op profiel 4 in sleuf 7.	15
Figuur 14 Algemeen sporenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	17
Figuur 15 Detail van het algemeen sporenplan ter hoogte van S1, S2 en S3.....	17
Figuur 16 Vlakfoto van kuil S1 in sleuf 1.	18
Figuur 17 Coupe op kuil S1 in sleuf 1.	18
Figuur 18 Vlakfoto van kuil S3 in sleuf 2.	19
Figuur 19 Coupe op kuil S3 in sleuf 2.	19
Figuur 20 Vlakfoto van greppel S2 in sleuf 1.	20
Figuur 21 Zicht op een verstoorde zone in sleuf 7.....	20
Figuur 22 Zicht op het vondstmateriaal aangetroffen in kuil S1 (sleuf 1 -inv. 1).	21
Figuur 23 Zicht op het baksel van het grijs aardewerk uit kuil S1 (links) en handgevormde randscherf uit kuil S2 (rechts).	22
Figuur 24 Handgevormd aardewerk uit kuil S2 (sleuf 2) met centraal wandscherf met tegulaegruis in het baksel (inv. 2).....	22
Figuur 25 Zicht op het bijgebouw en de boom op het naburige perceel. De jalon markeert de aanzet van sleuf 2 buiten het wortelgestel van de boom.	28
Figuur 26 Zicht op profiel 2 in sleuf 2 met aanduiding van de stratigrafische eenheden.....	32

- Plannenlijst proefsleuvenonderzoek 2020C48

Plannummer	Type	Onderwerp	Schaal	Digitaal	Datum
1	Sleuvenplan	Algemeen sleuvenplan op GRB	Onbepaald	X	30/06/2020
2	Sporenplan	Algemeen sporenplan op GRB	Onbepaald	X	30/06/2020
3	Sporenplan	Detail algemeen sporenplan op GRB	Onbepaald	X	30/06/2020

Sporenlijst

2020C48

Proefsleuvenonderzoek Aalst Brakelstraat

[illegible]

Stalenlijst

2020C48

Proefsleuvenonderzoek Aalst Brakelstraat

Staalnr	Spoor	Laag	Structuur	Kwadrant	Coupe	Werkput	Sector	Vak	Vlak	Profiel	Inzamelwijze	Datum	Inhoud	Volume	Maaswijdte	Doel	Voorbereidende handelingen	Uitgevoerde analyses	Fotonr	Tekening (kaart, plan, plattegrond, coupe of profiel)
1	1	1	kuil	/	ja	1	/	/	1	/	CP - HM	26/06/2020	HK	<10g	/	C14	/	/	/	/

Vondstenlijst

2020C48 Proefsleuvenonderzoek Aalst Brakelstraat

Vondstnr	Spoornr	Laagnr	Kwadrant/C oupedeel	Werkput/SI euf	Sector	Vak	Profiel	Vlak	Inzamelwijze	Datum	Maaswijdte	xyz	Vondstcategorie	Datering	Hoeveelheid (telling/schatting)	Gewicht (g)	Homogeniteit	Fotonr	Tekening (kaart, plan, plattegrond, coupe of profiel)	Vondst- tekening
1	1	1	/	1	/	/	/	1	CP	26/06/2020	/	/	AW: grijs gedraaid aardewerk met zandig baksel	VRME	3	71	ja	21 en 22	/	/
1	1	1	/	1	/	/	/	1	CP	26/06/2020	/	/	BWK: dakpanfragment	VRME	1	59	ja	21 en 22	/	/
2	3	1	/	2	/	/	/	1	CP	26/06/2020	/	/	AW: handgevormd aardewerk, rand eenvoudig afgerond S-vormig profiel; baksel met tegulaegruis	VRME	3	15	ja	22 en 23	/	/